

L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sorfirà cada divendres durant l'istiu.

Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9

Any V

Sant Hilari Sacalm, 19 Juliol de 1912

Núm. 52

Notes geològiques

Al parlar en els anteriors articles d'aquests terrenys, digué ser de formació granítica, y com a tal ab la duresa típica en aquestes roques; empró la veritat es, qu'es troban en molts llocs grans extensions que si tenen l'aspecte del granit, no ofereixen pas la seva consistència, puig que ab gran facilitat y a voltes ab la sola pressió dels dits, se disgregan: es lo que se'n diu *sauló* o *gresa*. Pera explicar com se ha format, cal recordar idees anteriorment indicades. Com digué, l'aigua té una acció química sobre les roques; aquesta acció per si sola no podria produhirla, ja que els elements components d'aquelles no son atacables per l'aigua pura; empró la de la pluja se carrega d'anhidrit carbònic al passar a través de l'aire de l'atmosfera y allavors dissolt una porció de silicats que son uns dels elements més importants de les dites roques. Al disoldre's, els descompon, formantse nous cossos o sían silicats y carbonats de duresa molt inferior a la dels silicats de que aquells provenen; y si bé altres elements restan inalterables, la roca, com a tal, pert les seves primitives condicions, entre elles, la cohesió dels seus elements y la duresa de quelques d'ells, quedant convertida una roca primer molt compacta y dura, en un agregat de petits elements durs, cimentats per substància flosca. Aixís, prenguent com a tipus el granit, qu'es la roca que predomina per aquí, veiem que té, com a elements essencials, el cuars, la mica negra y el feldespat (generalment l'orthosa). El cuars es inatacable per l'aigua, sían els que sían els elements que contingui; la mica negra (silicat que conté molt ferro) ja es atacada per aquella en dites condicions, si bé resisteix bastant; per fi vé el feldespat (silicat d'alumina principalment), y aquet al contacte de l'aigua carregada d'anhidrit carbònic, es atacat ab facilitat, convertintse en diferents silicats alcalins y carbonats, de duresa molt inferior a la del feldespat. El granit, doncs, ha quedat convertit en sauló o gresa, restants sols dels primitius elements que formaren aquell, el cuars en petits grans o cristalls vidriosos, palletes de mica que ha perdut la seva brillantor y de negra ha passat a rogenca per alteració del ferro que conté, y una substància més o menys argil·lenca qu'es desitja ab gran facilitat. Degut precisament a la mentada descomposició de la mica, que dona per resultat la formació d'òxits de ferro es perquè el sauló o gresa, té sempre una coloració rogenca, puig aquets òxits han tenyit tot el conjunt. Y el procés de descomposició del granit y demés roques d'aquest tipus, no acaba pas sempre en la formació del sauló o gresa, sino que moltes vegades segueix endavant, o bé desapareixen per arrastrar les aigües els productes de descomposició dels feldespats y miques, restant solament el cuars, barrejat ab poques palletes de mica, constituint la sorra; o bé va convertint els feldespats en un nou cos, el *kaolí* (silicat hidratat d'alumina), argila, que ja es sapigut les importants aplicacions industrials a que se la destina; la fabricació de la porcelana y productes similars. Aquesta acció de l'aigua sobre les roques, no sols s'exerceix sobre la seva superfície, sino que s'endinsa; y aixís veiem en aquesta mateixa comarca que hi ha llocs aont la capa de gresa té molt gruix trobantse en nostres climes llocs aont arriban a tenir 15 o 20 metres. Y aixó es possible mercès a la existència de les esquerdes que tenen les roques, les diaclases de que també ja parlarem, per les que se va infiltrant l'aigua produint al seu pas les transformacions qu'acabem d'explicar. La

erosió y l'infiltració de les aigües pluvials de que vaig parlar en el article anterior, naturalment qu'es produheixen ab gran facilitat en aquestos terrenys ja descompostos.

Un altre fet observem, correguent per aquestes montanyes, que no es pas exclusiu d'aquests terrenys sino general en tots los que's troban en les seves condicions; y es l'existència de faixes o betes, filons diguemne més propiament, de substàncies més o menys diferents de les roques granítiques (o del sauló o gresa en que se convertiren) qu'atravessen. Uns filons son també de roques eruptives ab elements y constitució similars als del granit y ab la seva duresa; altres son de substàncies minerals metalíferes o no, diferents d'aquell. De la naturalesa dels primers trobem porfirs granítics sienites, etc. y de la dels segons, minerals de ferro y coure principalment, y calça, baritrica (barita n'acostumen a dir) etc. Aquestes betes o filons, no son més que l'omplenament de les esquerdes produhides en la massa rocosa per els moviments tectònics de que ja vaig parlar anteriorment; aixó, es les *folles*. Quan aquestes esquerdes partiren tota la crosta de la terra, han donat lloc a la sortida dels materials del centre, o sia, erupcions de roques àcides aparegudes, al granit, com son les roques avans mentades y també a vegades, per lleis que desconeixem, a diferents minerals, com els de ferro y coure; quan dites esquerdes no han interessat a tota la massa sòlida, essent solament superficials, allavors vingueren les aigües que discorren per sobre de la terra y les omplenaren, y al evaporarse després, deixaren les substàncies de qu'estaban carregades en dissolució, com es la calça, la baritina, el ferro, etc.; y per aixó, els filons que contenen aquestes substàncies, mai arriban a grans fondaries. Aquest últim es igualment l'origen de grans cantitats o bolsades de substàncies minerals qu'es troban; si bé allavors han sigut mars. llacs tancats o grans fonts les aigües que l'evaporarse les produhien: aixís s'explican els grans jaciments de sal de Cardona y els dipòsits de Bauxita qu'es troban a Baux y comarques properes d'aquest lloc a Fransa. (Aquest mineral, es el que ab més profit s'utilisa pera l'extracció o obtenció del alumini, metall que, com se sap, té cada dia més aplicacions industrials). A n'aquesta mateixa causa del dipòsit de les substàncies que contenian en dissolució aigües superficials al evaporarse, han de atribuirse indubtablement molts dipòsits o bolsades que trobem de calça y baritina, com també de quelques minerals metalífers. Aquestes esquerdes o falles se troben ab més abundor en els terrenys eruptius qu'en els sedimentaris o metamòrfics, perquè esent formats aquestos dos darrers per materials més flexibles (argiles, calises, pisarres) al devenir un moviment tectònic ab més facilitat se plegan o arrugan, mentres els primers, constituïts per roques cristallines y de gran duresa, avans que doblegarse s'esquerden o parteixen. Pera acabar aquest assumpte, faré avinent que la major part de les esquerdes o falles que s'observan per tot aquest país, tenen la direcció nort a sud, més o menys pronunciada; lo que no ha d'atribuirse a casualitat, sino que obehix a que en aquesta direcció se troba lo que s'en diu la línia de menys resistència; comprobant ho el que aquesta mateixa direcció es la que tenen generalment les esquerdes o falles de caràcter volcànic qu'es troban en la comarca volcànica de Catalunya, comarca, per cert, que acaba no gaire lluny

de Sant Hilari; y que als moviments sísmics o sia els terratrèmols més o menys pronunciats que encara ab freqüència se registren en nostra regió, segueixen casi sempre la mateixa direcció nort a sur, com aixís se desprén dels datos qu'en cada cas publica l'Observatori Fabra de Barcelona. Essent la causa d'aquesta línia de menor resistència, o que la crosta de la terra es, o ha sigut, més prima en aquest punt seguint la dita direcció, per motius que ignorem; o bé perquè trobantse aquets terrenys empresonats entre'ls dos grans macisos, els Pirineos y el Montseny al produhirse quelque moviment tectònic, no cedint aquells, com més fermes, els terrenys que quedan entre ells son els que han de cedir, prenent la direcció marcada per les dos valls que'ls limitan, esquerdantse allavors, per no pòguese doblegar: y aquesta es l'explicació més probable y científica.

LL. TOMAS

Juliol de 1912.

ESGLAI

Records d'una nit

I

Quan el senyor Mestre obrí la porta del pati per orejarnos, la mitjoreta avans de plegar, el sol passava el serrat de La Cornalí; y tot recantnos son allunyament, sentiam certa gaubança, doncs se'ns apropava'l moment de deixar l'aula per anàr-nosen a correr... a esplatjar el cor... a omplirnos d'aire; d'aquell aire primaveral y saníto de cap al tard que alegrava'ls nostres jocs.

La plenitud del crepuscle'm prometia quelcom, que jo esperava desitjós, no espatllant el moment amb el joc travat que altres dies cobejava; y tot ulls me girava cap a ponent encisat per la vermellor de la caiguda del jorn, tot refect un somni mitg esbullit en la pesada y ensopida hora de l'entrada de la tarde, custodiada pel senyor Mestre, qui passejantse amunt y avall de la sala, a l'hora menys pensada trencava'l fil d'aquell estel envolt d'il·lusions que veiam voleiar cel amunt boi anyorant son retrob. La meua ànima, ja allavors solitaria's revolcava anhelosa de llum, de vida nova, boi trobantse perduda per aquell viarany esbuiadís aont tant escassejaven les fites pera reposarhi y abeurarse a la font de l'esperansa, la meua dolça companya. Encastellat en mes cavilacions, ja veia abaixarse la tanca de l'hort rectoral, y tot ales, planava, sense gaire bé tocar a terra, aquells espais blavencs que cobricel-laven la meua infantesa que anava acabantse, acabantse com aquell dia, sense deixar-me entreveure el més enllà; y'ls crits dels companys percutian cap a la fondalada, y la joia omplia aquell espai que s'enfosquia poc a poc, mentres s'aclarien els cervells dels petits escolars com més s'acostava l'hora de pendre'l vol cap a les llars, omplint de soroll agradable'ls rònecs carrers del poble quiét y arreconat, semblant enjoiarse ab les infantívols riallades y entremeliadures dels petits soldats de la vida.

La paraula —*bastat*!— del senyor Mestre, m'arribava quan ja tots els companys ocupaven sos llocs respectivament per bancs y taules, de cara al polsós Sant Crist, agenollats, creuats els brassos, y am sepulcral silenci, esperant el solemni cop de *palmeta* que anunciava l'oració de sortida. Mitg avergonyit, y enfront les mirades de tots els d'estudi, vaig ocupar mon lloc, al punt que al *unísson* esclatava l'acció de gracies, cantant me més força que la d'arrivada, y en tant que'l del costat me convidava a la jugada d'*arrescatar* que tenian projectada a

la plassa. Tot rumiant la resposta, y al punt que l'hi anava a endregar dissimuladament, sonà l'últim cop de *palmeta* indicantnos que la porta era oberta... Aplegadíssa de gorres, barretines y llibres... tot en confusió, y al carrer falta gent.

—Qui vindrà a l'*Hort nou* a jugar a Calçotana?

—Qui fa colla a *Santriga*?

—A jugar a bales, qui hi vé?

Un altre, que potser ja veia la lluna per sobre les teulades de cal Pare Joan, afegia: —A *Pare hermità* a la plaça d'abaix, qui hi vol serhi?

Aquestes preguntes, y moltes altres per l'estil eren les que's feien a grans crits per la plaçeta de la Rectoria, y tot el trajecte que mediava fins a casa de quiscun, aont ens hi entreteniam el temps just de llescar un bon cantell de pa y aplegar el recapte de la brena.

Jo encara no sabia per quin cantó decidir-me, tot trescant per *mitja vila*, brenant, sol y ab la imaginació qui sab aont. Bona estona vaig voltar carrers y més carrers sense determinar-me per cap joc de les colles que anava trobant. Al *Hort Nou* un escamot buidava marges en forma de forns que abrandavan ab restes de feixines que s'enduïen d'un pati proper. Allavors no hi havia pas el floret de cases d'are a n'aquell extrem de poble; a l'era d'en Costa una altra colla s'hi feia a *rescat*; al Pla d'en Feliu hi havia el joc de bala, tirat; als horts d'en Serras picavan a les olletes... A cap dels vols de joc vaig fer llarga estada. Torní de nou cap al cor del poble. Ja era ben fosc quan pujava'l pedregós carrer d'en Roscos. Una cridoria atractiva'm feu avançar cap a la plaça d'abaix. ¡Quina animació! Mitja d'ella estava enllumenada per l'astre de la nit, y l'altre mitja a les ombres; a n'aital clos hi havia un aixam engrescadore preparant el *Pare hermità*. Alló sí que va temptarme! No hi poguí fer més; al joc falta gent. El que feia d'hermità era un minyó alt, primet, de cara bondadosa, ulls somniadors y veu argentina. Se n'anà als seus dominis de la llum, y una quietut fonda regnà en la plaça. Va posarse arrambat a la paret y començà son fet.

E. cap de colla dels de la sombra s'en-devantà fins a la ratlla divisoria, cridant:

—Pare hermità: ¿ns voleu deixar entrar al sol?

—Ni al sol ni a la lluna.

—Els aucelletes bé hi entran!

—Oh! per que volan!

Aleshores tot l'aixam se revoltava cap a la llum cridant:

Jo també hi volo y volaré! Jo també hi volo y volaré!

L'hermità corria desesperat d'un cantó al altre, arraplegant els que podia, posantlos afilerats a la paret dintre'l clos de claror fins que ocupavan tot l'espai de llarc a llarc. El cap de colla feia altre senyal, y de nou la quietut regnava començantse la petició:

—Pare hermità: ¿ns voleu deixá entrá al sol?

—Ni al sol ni a la lluna.

—Els aucelletes bé hi entren!

—Oh! perque volan!

—Jo també hi volo y volaré! Jo també hi volo y volaré!

Tornavam a l'escampada rescatant als captius que podíam, quedantnhi sempre de nous.

Quin gosar els nostres cors amb aquell joc tant ajustat a la poesia del vespre!

Ni'ls crits de les mares, ni tentacions de companys pera canviar de joc en treïan de la expansió dolça que'ns regalava'l *Pare hermità*. El toc acompanyat y solemni del Rosari era lo únic que podia traurens de lloc, sobre tot al oviar al Senyor Mestre,

donant la volta y empenyent amb sa temuda presència tota la colla cap a l'Església, aont, llevat de quatre velletes poca gent s'hi notava. En pocs moments quedà deserta la plaça. Si algú podia escorrers per pregoncs cantonades, ho feia; pro eran pocs. La majoria mitg de grat y mitg per força endreçavam els passos am tota calma cap al Temple enllumenat dèbilment per els dos ciris del altar del Roser, aont el vicari començava la devoció mariana am monòtona y fonda veu que ressonava per les voltes revellides de la Parroquial. Nosaltres, arreglerats als bancs de Sant Isidro y de la Puríssima, seguíam mitg d'esma'l *santa y salve*, fenthi petar alguna bacaina que trencava l'ombra del Senyor Mestre, mentres estirantnos pel braç ens feia posar drets al mitg de la nau lateral enfront l'altar.

Aquell dia, fos perque anés cansat de la jugada, o fos per les ganes de no pensar en res, vaig agafarlo de debò'l son, fent servir de coixí l'espatlla molcada del menut de cal Roix, el *diable roig*,—com li deïan les dones del barri, víctimes continues de les seves estrafaleries. Solament recordo que vaig responder una part del tercer misteri: la cantarella gronxoladora de la lletania no la vaig pas assolir. Cap sobressalt torbà'l meu somni... fou seguit, seguit, dolç, tan dolç, com poques vegades l'he fruït.

ANTON BUSQUETS Y PUNSET

(Acabada)

SONETS

En Geroni Zanné ens ha enviat uns bellíssims sonets. L'ESTIUADA joiosa de publicarlos agraïeix al exquisit y notable poeta l'atenció que ab ella ha tingut.

Complanta

Deïtats del bosc, regines dels fullatges, esperits dels fondals y de les frondes; on són les velles y animades rondes, de l'oasi perdut gentils miratges? Perqué, Pan hiperbolic, no't deixondes en el silenci de les verdors selvatges? Solament una rosa de verda escollta, com l'amansa anyoradica, el resso de llunyana caramella qui arriba de Favoni en la volada... Oh sengloteig perdut entre l'onada dels esperits de la salvia y l'amarellat

A la «Gioconda»

Com el vislumb d'un esperit erratic, somriure bla qui té rojors d'aurora de l'oval ten la puritat colora: tal un anunci d'amorós viatic. Es un somriure mistic y enigmatic, qui, quan l'espirit en la dolor s'acora y d'inefable sentiment s'anyora, concedeix la dolor del goig estatic. En el món dels sentits, l'ànima trista s'esllanguix ab frisança de misteri, y s'apaga dels ulls l'humana vista: llavors apar la llum del teu somriure, la plenitud beata de l'imperi on l'espirit pot deslliurar-se y viure.

Cleopatra

Canteu, ab muda veu, l'èssins y la Piràmida, y la flauta difon eteria melodia. En l'enuig supernal de l'amorosa plétora, Cleopatra, el lotus grec, l'Isis bruna, somnia. Estrella qui ha perdut en els deliris l'òrbita, se gronxa, en el verger sagrat d'Alexandria, sobre'l ritme suau y flonge de la lèctica qui al gran temple la duu d'Ossiris, llum del dia. En l'ébanus del cos, claricies neoméniques; en la negror dels ulls, transparencies ondissones; en els llavis, alèns de tièlica flaire... Cleopatra s'adormeix: absesmans pures, nítides, sospir l'argiri estotxon, com una aura funebre qui convida al descans, xiula'l vibrió salvatge.

L'Ortiga

Avença, superbíus, el barbut Patriarca d'oval groc, perllongat sots la mitra d'or pur. De l'Acròpoli al cim, qui's retalla en l'atzur, resplandeix, com un Sol, la divina Alifarca. Tot es diàfane a dalt, a baix tot es obscur. En els aires la dea, en el món l'heresiarca. Oh Atenes, qué s'es fet el teu vell alitarca qui no vetlla com ans pel renom del teu fur? Perqué no fa ajupir la desamable testa del faritzeu impur, en l'olímpica festa que colt l'astre esplendent sobre l'auria deïtat? Oh mudança dels temps! Oh glaçat formulisme! On brotaren les flors capdals de l'aticisme, una ortiga floreix, de buida majestat.

Austral

Llumínica visió d'un paisatge del Sud. Cel molt blau, arbres verds, llençols d'humides prades on pasturen del taurs les heroiques ramades. Brudes galles de noia ab tebiors de vellut. Ulls negres com la nit, Sol de llums inflamades, somnolencies de foc pel roserar totut. Y polca, ab rim moresc de dolces serenades, la pàlida Mignon les cordes del llaut. Pel blanquínos camí, corrua de giplans. Els espirals de pols són els únics guardians qui aixequen, cel amunt, les llurs testes mandroses. Y's fonen, com elèns d'un xaloc esmortit, ab un ritme qui perd acordança y delit, en capvesprada d'or les hores lluminoses.

GERONI ZANNÉ

L'Assamblea Nacionalista

Reunió de la Comissió.—Acords.

El dissabte, y havent retornat de Madrid En Pere Corominas, ienús les seves reunions la Comissió Organitzadora de l'Assamblea de Tarragona que prengué, els següents acords:

I Formar tot seguit la llista de Delegats atenintse als acorts presos pera aquest fi abans de la separació dels representants de la Dreta Catalanista.

II Celebrar actes de propaganda per individus de la Comissió Organitzadora a la primera quinzena de Setembre y en diferents indrets de Catalunya.

Se parlà y se canviaren impressions pera proposar a l'Assamblea, ademés de les Bases que ja eren aprobades quan la Comissió era íntegra, el plantejament y solució d'un dels problemes capdals del Nacionalisme. Més com encara se n'ha de parlar més, no hi hagué acort definitiu.

D'ara endavant la Comissió se reunirà ben sovint per anar afinant y enllestin l'organització de l'Assamblea.

Aigua picant

La caixa de cal geperut

Passant pel passatge de la presó moltes vegades ens hem fixat ab una caixa que hi ha colocada al costat de la porta del únic establiment del carrer. Invariablement, en tots els temps, al hivern y al istiu, en dies de pluja y de sol, la caixa permaneceix arconada a la paret y en el mateix lloc. Aquesta caixa típica, per qué hi serà? Nosaltres ens preguntarem, car fora d'alguns diumenges que hi posan objectes pera mostra, en tots els altres dies res hi fa, ni sisquerra serveix per seurehi: uns llistons groixuts ho priuen y per altre part la caixa es un xic voluminosa.

Empró desde la nostra infantesa que la caixa, com un centinella escrupulós y fidel, resta allà clavada desde'l mati al vespre. Algún aficionat a les llegendes si la vegés, podria veurehi una prometença dels antics y el nostre folk-lorista l'Aureli

Campmany potser al seu redós hi faria una xiroia rondalla. A nosaltres ens ha encuriósit aquesta nimietat que per tothom ha passat desapercibuda. Veuràs tu ciutadà que'm llegeixes, pensa un moment quin ofici pot desempenyar una caixa buida colocada arconada a una paret!

L'altre dia parlant ab un dels simpáticos nois de la casa em deia: jo tinc setse anys y sempre l'hi he vista, al demati quan obro la botiga la trec de dins y la poso en el seu lloc y a la nit al tancar la torno a dins, y aixís cada dia. Ells no saben que hi fa aquella caixa allà al carrer, pró com si fós una institució veneranda la respectan y l'estiman. Els que explicant el matiimoni y l'amor a les coses, com una conseqüència de tenirles al nostre costat; com un sentiment nascut de veureles constantment, podrien arregar l'exemple de la caixa de can Ridaura. Perqué algunes vegades els entremaliats nois del poble, en els dies llargorosos del hivern, la fan rodolar per la plassa y l'espatllen despiatadament: a l'endemà la Francisca o un dels seus nois quan obre la tenda, puja a l'últim pis de la casa, n'agafa un altre de les varies que hi han y solemniosament, com qui compleix un dever, la posa al costat de la porta, en el mateix lloc de sempre. Fa més de vint anys que la caixa, invariablement del mati al vespre, fa de guarda y els seus amos li senten un gran respecte. Nosaltres, observadors de les petites coses, l'aimem també y demanem que tothom la miri com una institució y qu'els nois no la fassin rodolar car aixís els seus amos no haurán de pujar a l'últim pis a cercarne un altre, quan l'acció del temps l'hagi carcomida demanarem que se li fassi un epitafi, altiu y honrós com la caixa mateixa.

Al anar a comprar a la ferreteria de cal Ridaura (a) geperut, fixeuse ab la caixa y saludeula reverentment.

JOSEPET

Salutació

Les aurenets al arribar l'istiu ens porten ab ses enjagassades voladuríes y sos estridents xisclets quelcom del ambient dels paisos cálits ont han passat l'ausencia de la nostra terra, ens porten les alegries dels dies clars y dels cap-vespres lluminosos. Son les amigues de cada any, de les que'n sentim dolces remembrances.

Al reveurelles anyalment fan sentir com una mena de tendresa dintre del cor que aconorta de les amargors de la vida.

Doncs a mi també m'ha fet sentir aqueixa mena d'alegria dolça dintre mon cor, l'arribada a ma llar ciutadana d'una aureneta cantadora y alegroia que cada any ens porta quelcom del ambient ont sojorna durant l'ivern, quelcom de la puresa dels aires que embaumen els pics y les valls de sa terra. Ella ab ses voladuríes y ab sos cants, ens fa sentir l'alegria que'l tráfec de la gran urb ens ofega en nostre ambient.

¿No l'endevineu quina es aqueixa gentil transmissora dels purs aires montanyencs? Es L'ESTIUADA.

Ella te la senzillesa dels humils qui compleixen una missió amorosa en son poble.

Ella conserva la virtut del foc sagrat que a ciutat esmortueixen les corrents impetuoses que unificant superfícies deixen sepultades les sinuositats del terreny sota ses platejades aigües.

D'un temps ensá que 'ls nostres ciutadans viuen tan aqueferats y aturats que no 'ls hi resta ni temps pera escoltarlos els placevols cants de la terra. Volen que'l

nostre cant sigui mundial y obliden que aqueix está teixit de belles estrofes que porten en sí l'esperit del reconet de la terra ont han nascut.

La febre del egoista individualisme els atueix y els fa oblidar que llur forsa propia es filla de l'esperit de la nissaga. Y miren indiferents com van afeblintse y anulante les veus dels cantors de nostres estrofes.

L'ESTIUADA anyalment ens fa sentir l'anyoransa de la serenor de nostres montanyes, recordantnos que encara hi ha qui frueix del amor de la llar nadiua, y acoblant en ses planes l'esperit de quiscuns d'aquells quina fe en sí meteixos y en sa terra no se 's anorreada.

Benehida siga aqueixa bella au estiuencia que 'ns porta alegria de casa, y Deu vulga que eternament vingui a ciutat a fernes humil, però seré, retret del defalliment que'ns aclapara, y a encoratjar ab sa presència als pocs qui sentint encara la puresa dels amors de nostres avant-passats sostenen el penó de nostres glories.

Ben vinguda siga L'ESTIUADA.

MARÍA DOMENECH DE CANELLAS

Barcelona 1 de Juliol.

Notes comarcals

Sta. Coloma de Farnés. El dia deu d'aquet mes s'va celebrar la festa de Sant Marsal, per qual motiu foren nombrosos els devots d'aquesta que anaren a l'hermita de dit Sant, per assistir a n'els divins oficis, que hi tingueren lloc al demati y a les sardanes que a la tarda's ballaren sota'l tradicional roure de la carretera de Sils.

El dit santuari ha sigut enguany completament restaurat, presentant un artístic altar d'estructura helénica, en substitució a un antiquíssim retaule, habentse també reformat el pòrtic de la capella, y oferint en conjunt un magnífic aspecte.

En l'establiment d'aigües termals d'aquesta, s'hi troba actualment l'ilustre catedràtic de la facultat de Medicina de Barcelona Dr. Carulla, ab la seva distingida familia. Els desitjem una ben agradosa estada.

En el Col·legi del Germans de les Escules cristianes, tingué lloc el dissabte passat una simpática festa, ab motiu de la repartició de premis a n'els seus alumnes.

El programa fou molt escollit, essent declarades pels escolars boniques composicions, que molt plagueren a la selecte y nombrosa concurrència.

Pogueren també admirar una exposició de treballs executats pels nois del citat col·legi, que acreditant una perfecte labor educativa, per tots aquests motius felicitem a n'els alumnes y professors.

Ha retornat de Barcelona, aont li han sigut aprobats els exercicis d'oposició al cos d'oficials del Secretariat Judicial, nostre estimat amic en Robert Torrent, li doném la més coral enhorabona.

S'ha establert de nou, pera fer el trajecte de Sta. Coloma a l'estació de Sils, un servei d'automovils, lo que constitueix una gran millora per la població.

L'entitat esportiva Club Artístic, Choral y d'Esport, que fá poc temps va crear-se en nostre ciutat, ab motiu de inaugurar un espaiós camp de foot-ball, celebrá el diumenge prop passat, una festa esportiva, ben agradosa per quants hi asistirem, poguentse dir que ha sigut molt brillant la primera plana de la seva naixenta historia.

Els dos teams de jugadors, A. vermells y B. verds, sortiren del local del grupo espe-

Xacolata = Amatller

CASA FUNDADA L' ANY 1800

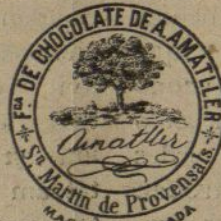
¡¡Nova creació!!

Classe «Superior» a 1 peseta la lliura de 400 grams

«Selecta» a 1 y 1'25 pessetes la lliura de 400 grams

Coco-Amatller (pera menjar crú) a pessetes 1'50 el paquet

Se ven a les cases de Ultramarins y Comestibles

Noves classes especials

elaborades sols ab Cacau; Sucre, Canyella o Vainilla

als preus de 1'50 y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Oficines: Carrer Manresa, 10. - Barcelona

rantista, acompanyats de la senyera de eixa entitat; y als acorts de l'orquestra, s' dirigiren a n'el camp aont havia de tenir lloc el partit de foot-ball, quin resultat fou la victòria del team A, per un goal contra cero, sobre l'adversari.

Al redós del camp, s'hi possaren cadires en les quals hi prengué seient, la nombrosa y distingida concurrència, que presencià el joc.

Ocuparen la presidència l'alcalde D. Josep Maria Iglesias y el Rnt. Rector D. Pere Dalmau, junt ab altres personalitats.

També hi assistí una selecta representació dels estiuadors de nostre Baleari. Després com a fi de festa, s' van tocar per l'esmentada orquestra dues sardanes, que foren ballades pels joves.

Els jugadors retornaren al local esperantista altament satisfets del resultat del acte.

Nosaltres, havem de fer constar la nostra més entusiasta felicitació, desitjant a la nova entitat esportiva llarga y esplendorosa vida.

Tossa.—Visita den Ventosa.—A n'aquesta vila de Tossa, qu'encar en sa part vella resta murada y com a recort del feudalisme veu aixecarse encar senceres esbeltes torres; que serva alegres tradicions, la feta y tradicions religioses antiquíssimes, la professó del Pelegrí y son vot de vila, ens anem moral y materialment deixondint; avans, la manca de comunicacions ens tenia bon xic aïllats, avui, oberta definitivament al transit la carretera de Llagostera s'ha fet nostra vila punt predilecte d'excursionistes que volen gaudir les belleses espléndidas de nostra costa brava y son escassos els dies en que no tinguem visites agradoses o de notables personalitats polítiques, o artístiques que se'n van sempre encantats de la magnífica situació de nostra vila y contents del carinyo y respecte ab que per tothom son tractats y atesos.

Gratíssim recort ha deixat la darrera visita qu'hem rebut; diumenge tinguerem la inmensa satisfacció d'hostatjar al eminent polític català leader del Regionalisme D. Francesc Cambó qui vingué acompanyant a nostre il·lustre Diputat D. Joan Ventosa qui atenent lo mateix a les millores materials qu'a les morals del Districte qu'ab tant acort representa donà al «Ateneu Concorc dia Tossenç» una notable conferencia sobre «Constitució social»; es inútil dir qu'estigué facil de paraula, just de concepte y eloqüent de forma y que fou rebut ab aplaudiments y acullit son llarc treball ab xardorosa ovació; tothom coneix bé a nostra Diputat y sab també'l carinyo que li professa nostre poble. El Sr Cambó dirigí breus paraules de salutació a la concurrència nombrosa qu'omplia la sala y en la que no hi mancaven elegants senyores y l'eliste de nostres xamoses damiseles. El President del Ateneu Sr. Girbal, qu'en justes frases exposà l'objecte de les conferencies y ab eloqüents y sentides paraules remercià a la concurrència sa assistència y atenció, obsequià en nom de la Societat, al conferenciant y convidats ab un vermouth d'honor.

Acabada la tasca foren obsequiats los Srs Ventosa y Cambó ab un espléndit banquet per l'acabat propietari y bon patrici En Francisco de P. Rissech qui convidà ademés a sa taula a alguns amics y a postres a una comissió del Ateneu, parlantse de sobre taula de les millores convenients a la vila, de política, d'art y ja suposaran els lectors ab quin gust fruitem la conversa sempre instructiva y agradable de tant intel·ligents hostes.

Mes tart vingueren a saludar al leader, el Diputat per la Seu d'Urgell En Joan Garriga y Massó, en Ferran Agulló y altres amics, Entre ells l'eminent artista. En Joan Llimona. Bé's pot dir que fou diumenge dia de joia; jamai haviem vist acoblades tantes personalitats de la terra nostra, dintre les velles murades de Vila-vella que polítiques y artistes contemplaven, llegint en ses pedres ennegrides y en ses fisonades torres, sa velle historia!

Acompanyats per l'Alcalde y altres amics d'aquesta y de Blanes en caravana d'automòbils, els dels Srs. Torrellas, Carreras y Estapé sortiren cap a l'estació després de l'efectuós comiat de tothom deixantnos una tristesa sols apaibagada per la promesa de que «l'a reveure» no significaba un compliment sinó la seguretat de la repetició de la visita en un plas curt.

Com deia, nostra vila deixa també l'en-

sopiment en lo qu'a millores materials se refereix: fa poc temps s'inaugurà un servei d'abasteixement d'aigües y la generositat del propietari Sr. Rissech y les gestions del Ajuntament han fet que disposém de dos fonts públiques ab dos mil cinc cents litres al dia d'aigua de superiors potabilitat y puresa. El mateix propietari Sr. Rissech està fent treballs pera la próxima inauguració de l'iluminació eléctrica y gracies a n'aquesta importantíssima millora sortirem del *obscurantisme* quasi absolut en que vivíem, tindrem els carrers ben il·luminats ab làmparas de 16 y 25 bugies ja que'l concessionari sempre espléndit, ademés de facilitar gratis dos làmpares de 25 bugies ha aumentat en 6 bugies l'intensitat de totes les instal·lades sense augment de preu de contracte.—Job.

Viladrau.—Ha pres possessió del carrer d'Econom el Reverent Mossen Ramon Vila, destinat a aquest poble pera suplir la falta del senyor Rector que marxà dies passats segons innovarem. Benvingut sia y que molts anys puga regir en el nou destí, ab l'acert y bona harmonia de que's feu acreeador en els anteriors carrecs que despenyà.

S'ha rebut una bonica col·lecció de postals que's de lo mellor que s'ha tirat. L'ignasi Armengou estanquer d'aquest poble ha tingut bon acort y especial gust en escullir punts de vista y paratjes hermosos pera fer confeccionar la col·lecció. Per lo hermoses que son resultan bastant econòmiques de preu.

Moviment d'Estiuadors

La invasió aumenta. Les alegres colles d'estiuadors cada dia son majors. El transit de simpáticos forasters per nostres carrers y places ja es continuo a tothora. Les fonts trencan a cada punt el seu reposat murmur per omplir els vasos qu'els forasters presentan sota sos cristallins raigs. Els automòbils vessan en places y garages, sens fi d'arriants nous. Els rotlls de conversants davant de les cases van essent cada dia més nodrits. Els cafés redoblan de dia en dia el tinguex de platets y cullerets. Els fotògrafs d'istiu entrebancan a cada punt als transeunts, incitant al foraster a que's deixi postalitzar pera us particular de la familia y dels amics. La *balija* del correu cada dia aumenta de volum. El tráfico es redobla. Sant Hilari vessa y la llista de les persones quin nom hem tingut el gust de que arriar fins a nosaltres aumenta com poden veure a continuació:

D. Candi Ciervo y sa nevodeta Enriqueta, y nevot D. Josep Molera Soler (Barcelona).—D. Maties Puigtor (Trempl).—Senyors: Però; Font; Forquet; Vila y Cerdà.—Rvnts. P. Nadal; Dr. Rull; P. Roure; Dr. Elias; Tey; Dr. Valls; Foix.—D. Frederic Rahola (Cadaqués).—D. F. Castellano (República Argentina).

D. Víctor Pi y Borrás ab la seva senyora D.ª Joaquina Brujas de Pi y la seva filla Roser Pi y Brujas.—D.ª Salustina Tamayo Vda. de G.—Trelles.—D.ª Maria G.—Trelles de Revuelta.—Senyores Delfina, Elena y Julia Revuelta.—Senyores Manuel y Domingo Revuelta (Habana).

D. Artur Rocha y senyora.—D. Artur Perez y Florenza.—D.ª Casimira Estuch Sarriera (Tarragona).—D. Victorino Casamitjana.—D. Josep Serrarrica.—D. Conrat Castells Sisteré (Barcelona).—D. Francisco Güell (Qlot).—D.ª Maria Torres de Carnicer (Madrid).—D. Josep Balaguer Oms.—D. Valentí Prat Sorribas (Barcelona).—Sr. Rivera y senyora (Puerto Rico).

D. Joan Ramonaxo y familia (Tarragona).—D. Feliu Ferrer y familia (Barcelona).—D. Josep Lladó (Arenys de Munt).—Don Martí Gavalda (Constantí).—D. Josep Serra (Lleida).—D. Francisco Cruset (Moyá).—D. Candi Llombart (Las Borjas).—D. Romá Sanz y Ferrer (Manresa).—D. Adolf Artal senyora y filla (Tarragona).—D. Josep Ballesster y senyora (Barcelona).

D. Josep Gasch (Barcelona).—D. Ezequiel Porcel y senyora (Barcelona).—Don Miquel Borrás (Barcelona).—D. Alfred Sais (Valencia).—D. Robert Baratti y fills (Italia).—D. J. Socías (Palma de Mallorca).—D. Pascual Güibos y senyora (Valls).—Don Bonaventura Bonafont (Madrid).—D. Antoni de P. Puig y familia (Barcelona).—Don Joaquim Beciana y familia (Sabadell).

D. B. Calopa y Pera y senyora, ab donya Josefa Cairó y nevodeta.—D. Agustí Ferrer Casajoana.—D. Frederic Torremó (Barcelona).—D. Martí Sans y Sanz (Zaragoza).—D.ª Luisa Costeros y Gil (Pastrana).—Don Domingo Giol Siscar (Lleida).—D. F. Amat.—D. J. Permanyer.—D. Joan Ravest (Barcelona).—D. Pau Catesús y senyora.

Senyors: Vallespina; Clará; Monturiol; Forn; Freixinet; Cerols; Partagás y Comerán; Clemente; Ugarte; Mèndigo; Ferreter; Lladó; Sedó; Salas; Ribas; Vila; Comas; Parellada; Verdager; Bergés; Soms; Oromí; Florit; Rodón y Fontseré.

D. Rafel E. Deleter y senyora.—D. Josep Clopés y familia.—Rnt. Anton Rovira y D.ª Antonia Rovira.—D. Joan Cabrera Roca (Barcelona).—D. Joan Artola (Campos) Balears.—D. Josep Vellver y familia (Barcelona).—D. Rafel Fansa y familia.—D. Marián Carnicer ab Sra. D.ª Teresa Rovira y fills D. Joan Carnicer y Teresa Carnicer (Barcelona).

D. Josep Lopez y familia (Barcelona).—D.ª Antonia Gras (Vendrell).—Rnt. Joan Armengol (Guissona).—D.ª Francisca Piñana de Raga.—D.ª Cinta Molet.—Rnt. doctor Jaume Valls (Tarragona).—D. Josep M. Serra.—D. Joan Freixas (Palencia).—D. Joan Boada y familia (S. Feliu de Guixols).

D. Enric Vilá Bertrán (Borjas Blancas).—D. Francisco Bis.—D. Antoni Omedes.—D.ª Maria Alsina (Barcelona).—D. Miquel Borrás (Reus).—D.ª Dolors Cot (Rocafort).—D. Ramon Gasol (Barcelona).—D.ª Maria Soler (Tarragona).—D. Josep Permanyer (Barcelona).

D. Segimón Riera (familia Puntí) (Barcelona).—D. Ferrán Gibert (Barcelona).—D. Martí Bofarull.—D. Joan Arch y senyora.—D. Josep Gallart. D. Pau Andreu.—D. Josep Garcés.—D. Joan Revest.—Don Francisco Sala.—D. Francisco Rovira.—D. Sebastià Morera.—D. Joan Planas Quer (Tortosa).

D. Carlos Papirer y familia (Barcelona).—D. Modest Palou (Barcelona).—Don T. Camps.—D. J. Roig.—D.ª Leonor Rafols (Barcelona).—D. Felicià Calp y Segura (Palma de Mallorca).—D. Román Merino (Madrid).—D.ª Roser Pequeño y filla.

Se'ls desitja bona estada, salut y bons aliments, recomanantlos interessin a quants vagin arriant a complimentar l'advertencia de costum en el final de aquesta secció y que poden veure en qualsevol dels nombres anteriors de L'ESTUADA

X.

Noves

Festival aplassat.—La comissió organitzadora del festival de Chors que s'havia de celebrar el dia primer de Septiembre, en vista de les cartes que ha rebut de moltes entitats en les quals s'expressava el veement desitj d'assistirhi empró trobant per altre part qu'el temps de preparació era insuficient, ha acordat aplassar per l'istiu vinent la festa choral.

Aixó permetrà que ella revesteixi una importancia y renom extraordinaris, que ara de cap manera hauria pogut tenir.

A les entitats que havien promés assistirhi els hi fem avinent aquesta decisió que necessàriament, tenint en compte lo exposat, l'han de trobar acertada y justa.

El veterinari d'aquesta vila nostre estimat amic y company, en Ramon Bosch, se proposa fer una colecció zoológica comarcal. Te ja recullits alguns, encare que pocs, exemplars y tothom deu interessar-se pera que la colecció es vagi completant car tindrà molt interes per la nostra vila y per la zoologia general.

Al donar aquesta *nova* al public, ho fem ab forta complacencia al ensemps que esperonem al nostre amic pera que perseveri y el seu desitj sigui realitat.

Els diaris de Barcelona s'han ocupat del altar que acaba de construirse a l'Iglesia de Montsoli baix la direcció del notable arquitecte en J. M. Pericas.

Aquest altar es de roure en les columnes y taula, y de fusta daurada en les grades y en tot el baldaquí desde'ls capitells per amunt.

D'aquest dossier, sospés habitualment al centre, ne penja, e's dies d'exposició del S. S. un tapís caigut que amaga la Patrona de la Parroquia una mare de Deu del Roser.

El baldaquí te uns 7'50 metres d'alsada en conjunt: la fusteria es de les Escoles Salesianes: els daurats del daurador Ponti.

Els estiuadors del Hotel Martin l'han costejat per soscripció.

Ahir varem tenir el gust de rebre la visita del nostre distingit col·laborador D. Llorens Tomás qui vingué d'Arbucias aont estiuaja.

L'ilustre president de l'Institució Catalana d'Historia Natural va passar curtes hores entre nosaltres, pro pogué acabar de ferse càrrec de la constitució geològica de Sant Hilari. Potser la visita de l'infanta a Barcelona hagi fet que ab ell no hagi vingut el Dr. Almera.

El Sr. Tomás s'entornà satisfet de la seva visita y de les demostracions de carinyo que rebé dels seus amics.

— **Barrats de St. Hilari** d'excelent bon gust y molt alimenticis. Es la pasta seca més preferida.

Carrer de Valls num. 6, confiteria den M. Planas.

La Junta permanent de l'Unió Catalanista en sessió extraordinaria acordà fer constar en acta, el goig amb que s'enterà del ferm comportament patriòtic amb que'ls diputats catalans senyors don Pere Corominas, don Francesc Cambó y don Alfons Sala, laboraren per Catalunya desde la Comissió parlamentaria dictaminadora del migradíssim projecte de Mancomunitats presentat pel Govern a la Cambra de diputats.

Diumenge passat se tocaren sardanes a la Plassa y a la nit hi hagué un lliut ball ab orquestra al café del Tivoli.

— Confiteria d'Adjutori Montalt, carrer de Vic, num. 2.

Excelent Pastisseria; bombons fins y exquisits.

Probeu les riquíssimes tortades que elabora aquesta casa.

El número de l'*Il·lustració Catalana* d'aquesta setmana porta 'l retrat y una petita biografia del nostre volgut amic y col·laborador En Bonaventura Sabater. Porta ademés tres hermosos escrits empordanesos, deguts a la seva ploma d'escriptor ja ben solit y de remarcable valer.

Llibres rebuts.—*Aspecte medic-social de les infeccions sexuals en el matrimoni*, per el Dr. J. Aguadé Miró. El Dr. Aguadé es un jove metje entusiasta de la medicina social. Totes ses energies y entusiasmes son pera els estudis de les qüestions que tenen a millorament y perfecció dels humans. «L'Institut medic-social de Catalunya» te ab el Dr. Aguadé un bon element pera la propagació de les seves doctrines y pera la difusió de la seva obra meritoria.

El follet que encapsala aquestes ratlles, tot ell plé d'erudició, posa de lleu la seva personalitat de metje y de sociòlec.

Es de tanta importancia la materia que en ell desentrotlla que més que un petit comentari com el que fem, mereixeria un extens estudi, ja que el tema que desentrotlla es d'interés especial y que deuria en la memoria de tots quants s'interessen per el bé public.

El Dr. Aguadé pinta ab frase justa y enérgica els perills greus que entranya pera la societat el desconeixement del problema de les infeccions sexuals en el matrimoni, les conseqüencies fatals que exerceix sobre la especie ja que la empeny de dret vers el camí de la seva degeneració.

Llegint les seves tenebroses estadístiques un se convenç de la necessitat que hi ha de traduir en activa y valenta campanya y aixis expandir els remeis socials dirigits a tallar d'arrel aquest corc que amenaça ab destruir la salut y l'energia de la rassa.

Convencuts doncs de l'altíssima importancia del estudi d'aquesta qüestió, es per lo que desitjariem que fos molt llegit aquest important follet y també per lo que felicitem ben coralment al seu notable autor per el seu valios treball.—J. E.

Imp. Fill: de Domingo Casanovas, Rda. S. Pau, 67, Barcelona

Sr. D. Francisco X. Vergés

TORRELLÓ

Molt Sr. meu:

Fa molts dies que tinch rebudes les 6 ampolles del seu preparat «EMULSIÓ VERGÉS».

Tant es lo que vaig millorant prenent lo seu preparat «EMULSIÓ VERGÉS» que no vull deixar-lo per are. fins que'm trobi completament restablert.

Afectuoses salutacions.

Seu en Cristo y s. s

q. s. m. b.

Joan Mesclans, Pbre.

VICARI

Vallirana, 1 Març 1910.

MAGATZEMS EL CENTRE

de Melchor, Culi y Torrés

5, Ron'la Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERÍA, SEDERÍA y LLENCERÍAespecialment en catxemirs de seda, libertys, estampats de seda y cotó,
gran varietat de gèneros blancs a preus de fàbrica y tota mena de fantasies pera la temporada.No patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans y bons
si en totes les ocasions,
y al menjar feu us diari
de l' aigua de Sant Hilari.

Dipositaris a Barcelona:

IGLESIAS Y BARTOMEUS

- ASSALT, 41 -

y al detall en totes les farmacies y tendes d' aigues minerals.

FARMACIA NOVA

den

PERE GALLARDO

Carrer de la Rectoria, núm. 2

Medicaments químicament purs. - Diposit d' aigues minerals
Especifics del país y extrangers. - Productes vegetarians, etc.**Nuclearsol**Es el millor remei pera la curació de l' anèmia, la neurastènia, la tuberculosi y to-
tes aquelles malalties que portan com a conseqüència l' amagrimient la consumció.Com té bon gust y es de efectes ràpits, els malalts el prenen bé y els millors metjes
el receptan.

Se troba de venda an aquesta població, á la farmacia de

P. Gallardo. - Rectoría, n.º 2**La Modernista**Recorts de Sant Hilari. - Postals. - Obiectes de
fantasia. - Torneria artistica. - Novetats, Art,
bon gust y baratura

PLASSA DE LA IGLESIA, 2

Sucursal: Plasseta de la Reforma, 1

Consultori Mèdic

de

JOAN ESTIL-LAS REIXACHConsulta especial pera enfermetats per retart nutritiu
Cálculs del ronyó y del fetge. - Diabetes sacarina.

Obesitat. - Gota. - Reumatisme. - Etc., etc.

HORES DE CONSULTA DE 10 A 12 Y DE 3 A 5

Hort Nou, 3, baixos

SANT HILARI SACALM**“La Hispano-Hilariencia”**

Servey de cotxes automòvils entre Hostalric y Sant Hilari

DE BARCELONA A SANT HILARI EN 3 HORAS Y MITJA

Noves y luxoses *carrouseries*, forma jardinera, ab confortables seients de travers. L' empresa ha adquirit un nou auto pera millor atendre al servei.A fi de que 'l passatjer pugui fer el viatge més cómodo, desde 'l 1.º de Juliol l' Empresa tindrà establert un servei combinat amb el lleuger que
surte de Barcelona a les 7'21 del matí, arribant a les 11 del mateix.

A la tarde sortida de Barcelona amb el correu, arribantse a Sant Hilari a les 6.

Hores de sortida de Sant Hilari, a les 5 del matí y a les 2 de la tarde

Despatx de billets a Barcelona: Rambla del Centre, núm 6.

L' ESTIUADA

Periódic de Sant Hilari Sacalm

adherit a l' Unió Catalanista

Preu de subscripció per tota la temporada:

2 pessetes